



# **Eene vergissing : alman of alleman**

<https://hdl.handle.net/1874/234527>

mmolog27

BR.1872.II.11.



## Gene vergissing: Alman of Alle man.

Kleine oorzaken hebben soms zeer groote gevolgen, en schijnbaar geheel onbeduidende zaken brachten soms veranderingen te weeg, waarvan de wereld beefde. Tegenwind bracht de Watergeuzen voor den Briel en een kibbelpartij tusschen een paar verhitte burgers bracht geheel Vlissingen onder de wapenen, terwijl het kanonschot, dat door een beschonkene werd gelost, de Spaansche schepen verdreef, die de stad bedreigden.

Maar spreken wij duidelijker. De Aprilmaand 1572 zag niet alleen de verlossing van den Briel, maar ook die van Vlissingen. En, het moet gezegd worden, de burgers van Vlissingen gedroegen zich bij die gelegenheid vrij wat moediger en meer vaderlandslievend, dan de Briellenaars. Deze laatsten gaven slechts schoorvoetend, en als uit nooddwang hun stad aan de Watergeuzen over, terwijl de Vlissingers uit vrije beweging het Spaansche juk afschudden.

In dit opzicht was Vlissingen dus nog meer de eersteling der vrijheid dan hare zusterstad van het eiland Voorne. Toch was de krachtige schok, die van den Briel uitging, noodig, om de Vlissingers wakker te schudden. De Spaansche bezetting was in Walcheren niet groot, zoodat ook Vlissingen weinig vreemd krijgsvolk binnen zijne muren zag. De tiende penning en Alva waren er niet minder gehaat dan elders, en de Prins van Oranje had er zeer warme aanhangers.

Een dezer prinsgezinden was een aanzienlijk burger, van Erpt genaamd, die grooten invloed in de stad zijner inwoning had. Een toeval, zou men zeggen, bracht een volksoploop te weeg. Alman, een persoon van minder beteekenis, had twist op den openbaren weg, en zich telkens meer opwindende in zijne drift, ging hij eindelijk naar huis om zijn geweer te halen. Het volk verkeert in groote spanning en hooge opgewondenheid wegens hetgeen hun bericht is van den Briel en de Watergeuzen. Daarbij is het Paaschdag, en de meeste mannen hebben geen werk. De kleine samenschooling voor Alman's deur trekt de aandacht. »Wat is er aan de hand?» zoo vraagt ieder aan zijn naaste. »Alman is om zijn geweer,» is het antwoord. — »Dan gaan wij het onze ook



halen," roepen sommigen; zij hebben in plaats van Alman, alle man (iedereen) verstaan, en in een oogwenk is de markt met gewapenden opgevuld. Ieder hunner was even strijdlustig. De Spanjaarden te verdrijven zou gemakkelijk genoeg vallen. Van deze opgewekte stemming maakt nu de heer van Erpt oogenblikkelijk gebruik. Met krachtige woorden herinnert hij aan de dwingelandij van Alva, en wijst op de inneming van den Briel, en reeds slaat iedere burger de hand aan het geweer, en is ten strijde gereed.

Die strijd viel in het geheel niet moeilijk. Het hoopje Spaansch krijgsvolk sloeg de schrik om het hart en nam spoedig de vlucht. Juist waren deze soldaten de poort uitgejaagd toen een aanzienlijke versterking, door den hertog gestuurd, voor de wallen verscheen. De hertog van Alva had een flinke krijgsmacht gezonden om de stad te bezetten, en het kasteel, waaraan reeds maanden lang gebouwd werd, te voltooien. Zij kwamen echter te laat. Wel stond de moedige schare Vlissingers een oogenblik besluiteloos of zij het krijgsvolk zouden inlaten, dan wel de poorten onmiddellijk sluiten; maar van Erpt maakte hun met korte woorden duidelijk, dat zij reeds te ver gegaan waren om terug te keeren, en zich bij de Spanjaarden door het verdrijven der bezetting reeds stinkende hadden gemaakt. Daarom weifelde weldra niemand meer; maar allen begaven zich op hun post. De vraag rijst op, of men ook geschut op den vijand zou lossen en alzoo zelf een vijandelijke houding aannemen. Ook dit werd in der haast besproken, toen op eenmaal een persoon, die reeds niet geheel nuchteren meer was en buitendien op niet heel veel doorzicht kon bogen, (hij werd in Vlissingen voor een idioot versleten) zich aanbood om naar de wallen te gaan en een kanon op den vijand te lossen. Dit waagstuk zou hij bestaan voor eene enkele kanne biers. Zijn voorstel werd aangenomen, en de dolleman klom naar boven. Daar dreunt een kanonschot, een tweede volgt het op.... en de machtige vijand laat zich, zonderling genoeg, door een onnoozelen dronkaard verjagen.

Eertijds gebruikte God driehonderd mannen om het leger der Midianieten, dat als sprinkhanen in menigte was, te verslaan, en een enkele Simson was Hem voldoende om duizende Filistijnen te doden. Zoo waren ook hier in Vlissingen een paar enkelen voldoende, om onder het bestuur zijner voorzienigheid eene stad voor de vrijheid te openen, en van het Spaansche juk te verlossen.

De geheele vloot zette koers naar Middelburg en was dra uit het gezicht verdwenen.

Reeds den volgende dag evenwel verscheen Alva's stad-

houder voor het eiland Walcheren in de pas verlost stad. Hij heette Anthonius van Bourgondië, en was bekend als een goed redenaar veelmeer dan dapper krijgsoverste. Hij rekende zijn redenaarstalent machtig genoeg om eene stad daarmede te herwinnen. En had hij naar het hart der mannen van Vlissingen gesproken, dan ware hij wellicht niet geheel beschaamd. Maar hij begon een geheel verkeerdt liedekje te zingen, toen hij op de markt met een langen en sierlijken omhaal van woorden het groote thema behandelde, dat de koning van Spanje de meest goedertieren vorst der geheele Christenheid was, en dat deze licht bereid zou bevonden worden der oproerige stad haar vergrijp te vergeven.

Begrijpt eens: Philips en zijn Alva goedertieren — meest goedertieren! Welk eene spotternij. Neen, de Vlissingsche burgerij had bijna niet het geduld, dat er noodig was, om de lange redevoering ten einde toe aan te hooren. Dikwijls werd hij zelfs in de rede gevallen door allerlei tegenwerpingen, die van Erpt en zijne vrienden hem intusschen naar het hoofd wierpen.

»O, burgers, burgers,» riep eindelijk de stadhouder, geheel ter neêrgeslagen, »hoe weinig weet gij wat gij doet! Uw bloed kome op uw eigen hoofd. Weldra zal uw land worden ontvolkt, uwe steden verbrand en uw leven afgesneden. Ik heb u gewaarschuwd!»... Pas had hij dit gezegd of de burgerij, zijne vermaningen moede, joeg hem zonder eenige plichtpleging ter stadspoort uit.

Nu begrepen de dappere mannen, die het juk afschudden, echter, dat zij niet machtig genoeg waren, om zich tegen den vijand blijvend te verdedigen. Daarom werden er afgezanten naar den Briel gezonden, om bij de Watergeuzen hulp te vragen. Deze waren dadelijk gereed. Tweehonderd hunner gingen onmiddellijk in drie vaartuigen sloop, en lieten de zee en de Zeeuwsche stroomen van hun geuzenliederen weêrgalmen, terwijl hun kakelbonte en zonderlinge kleedij ieder, die hen zag, aan het lachen maakte. Daar waren er in de altaarkleedij der priesters gedoscht, terwijl anderen zich in monnikspijen gehuld hadden, of schitterende misgewaden droegen. Zoo kwamen zij Vlissingen binnen en werden met gejuich begroet.

Ook hier beoedelden hun onreine handen eene schoone gebeurtenis met een nutteloozen moord. Het eerste offer, dat in Vlissingen viel, was Pacheco, geen Spanjaard, maar een Italiaan in Spaanschen dienst, die door Alva als ingenieur naar het kasteel gezonden werd om de vestingwerken te voltooien. Hij had reeds te Antwerpen groote proeven van zijne bekwaamheid gegeven in het bouwen der citadel. Onbe-

wust van de verandering, die in Vlissingen plaats had gegrepen, stapte Pacheco aan land en meende met grooten eerbied te zullen worden ontvangen. Maar hoe vergiste hij zich. In het oog van de Watergenzen was hij een Spanjaard, en als zoodanig doodschuldig. Zij verstonden hem niet en hij verstond hen niet. Aan hun gebaren en de galg, die hij opgericht zag, bemerkte hij dra waar het met hem heenging. Zulk een smadelijken dood verachtte hij diep, en smeekte toch met het zwaard gerecht te worden. Maar ook dat was vruchteloos. Men begreep hem niet en duwde hem toe: »Wees maar niet bezorgd voor uw zwaard, dat is veilig genoeg; gij hebt het voortaan niet meer noodig.» En de geleerde man stierf aan de strop. Hij had zeker een beteren dood verdiend. Maar ook hier geldt wat wij reeds meermalen opmerkten: de hartstochten mengden zich in den strijd voor vrijheid, waarheid en recht. En zegt Salomo: »de onderdrukking zou wel een wijze dol maken.» Hoe zien wij dat woord bevestigd, waar het zoo diep gekrenkte en mishandelde volk de hand aan het zwaard sloeg.

Intusschen was Jeronimus Tseraerts te Vlissingen aangekomen, en vestigde zich aldaar als stadhouder van den Prins van Oranje over het eiland Walcheren. Ook van uit Engeland kwamen vrijwilligers de bezetting der stad versterken, en Vlissingen werd de tweede stad, die de Oranjevlag liet uitwaaien en voor de zaak der vrijheid gewonnen was.

Zoo moesten schijnbaar nietige omstandigheden medeloopen tot bereiking van Gods heerlijke bedoelingen en tot verlossing van ons dierbaar Vaderland!

---

Bij H. DE HOOGH & Co. wordt mede uitgegeven:

**SPANJE EN ORANJE,**  
OF NÉERLANDS WORSTELING EN BEVRIJDING,  
in 8 afleveringen à 17½ Cents per aflevering.

---